Olli Mäenpää
14.11.2025

Perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 157/2025 vp)

Verohallinto voisi esityksen mukaan antaa päätökset ja muut asiakirjat tiedoksi Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa, jos verovelvollisella on käytössään hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (tukipalvelulaki) tarkoitettu viestinvälityspalvelu. Jos verovelvollisella ei ole käytössään viestinvälityspalvelua, verotuspäätökset ja muut asiakirjat voitaisiin antaa tiedoksi Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa, silloin kun verovelvollinen on käyttänyt sähköistä asiointipalvelua.

Verovelvollinen voisi kuitenkin ilmoittaa Verohallinnolle, että hän ei käytä Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua. Tämän ilmoituksen perusteella päätökset ja asiakirjat annettaisiin verovelvolliselle tiedoksi postitse kirjeenä. Verovelvollisen kieltäytymisilmoituksesta riippumatta Verohallinto kuitenkin käyttäisi sähköistä tiedoksiantoa, jos verovelvollisella on käytössään jokin tukipalvelulain mukainen viestinvälityspalvelu tai verovelvollinen kirjautuu uudestaan Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun.

Ehdotuksen tarkoituksena on edistää digitaalisen sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuutta niille Verohallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Hallitus katsoo, että ehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä, mutta pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon erityisesti siitä, onko ehdotettua sääntelyä pidettävä perustuslain 6 ja 21 §:n mukaisena.

Sähköisen tiedoksiantomenettelyn sääntelyn lähtökohdat Verohallinnossa

Esitys liittyy kiinteästi sähköisen tiedoksiannon yleistä laajentamista koskevaan hallituksen esitykseen HE 124/2025 vp. Siinä ehdotettuja sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskevia peruslähtökohtia sovellettaisiin myös Verohallinnossa. Olen käsitellyt tarkemmin näihin lähtökohtiin liittyviä keskeisiä ongelmia hyvän hallinnon ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden sekä yhdenvertaisuuden kannalta esitystä HE 124/2025 vp koskevassa arviossani.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 26 c §:n 4 momentin mukaan Verohallinnon päätös ja asiakirja voitaisiin antaa tiedoksi sähköisesti, jos verovelvollisella on käytössä jokin tukipalvelulain mukainen viestinvälityspalvelu. Myös kirjautuminen Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun oikeuttaisi sähköisen tiedoksiannon käyttämiseen.

Verovelvollisen suostumusta ei näissä tilanteissa tarvittaisi sähköisen tiedoksiannon käyttämiseen.

Ehdotettu sähköisen tiedoksiannon perustuminen siihen, että verovelvollinen on kirjautunut Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun, voi sinänsä olla perusteltavissa. Sähköiseen asiointipalveluun kirjautuneen Verohallinnon asiakkaan voidaan olettaa kirjautumisellaan ennakoineen ja hyväksyneen sen, että hän saa myös kyseisen asiansa käsittelyssä tehdystä verotuspäätöksestä tiedon sähköisesti. Näin voidaan olettaa kuitenkin vain edellyttäen, että Verohallinnon asiakas saa riittävän selvän ja yksiselitteisen informaation sähköisestä tiedoksiannosta omassa asiassaan. Tällaista sääntelyä ei sisälly esitykseen.

Sähköiseen tiedoksiantoon kohdistuvaa hyväksymisolettamaa ei sen sijaan voida esityksessä ehdotetulla tavalla perustaa siihen, että Verohallinnon asiakas on täysin toisenlaisen asian yhteydessä kirjautunut toisen viranomaisen sähköiseen asiakaspalveluun tai tukipalvelulain mukaiseen viestinvälityspalveluun. Tällainen kirjautuminen ei todennäköisesti liity mitenkään verovelvollisuuteen eikä voida edellyttää, että Verohallinnon asiakas pystyy sen perusteella ymmärtämään saavansa kirjautumisensa vuoksi tiedoksiantoja paitsi Verohallinnolta myös täysin erilaisilta viranomaisilta toisistaan olennaisesti poikkeavissa asioissa. Tällainen sähköisen tiedoksiantomenettelyn viranomaisaloitteinen ja yksipuolinen laajentaminen ei perustuisi riittävään informaatioon eikä se siten voisi muodostaa asiakkaan oletettua suostumusta sähköiseen asiointiin.

Verovelvollinen voisi toisaalta ilmoittaa Verohallinnolle, ettei hän käytä Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua. Tällainen ilmoitus johtaisi ”ilmoituksen käsittelyn jälkeen” jälkeen siihen, että Verohallinnon tiedoksianto tapahtuisi postitse kirjeenä. Säännösehdotus ei edellytä ilmoituksen käsittelylle määräaikaa eikä sen johdosta ilmeisesti myöskään tehtäisi päätöstä, minkä ei voida tällaisessa sääntelyyhteydessä katsoa täyttävän asianmukaisen käsittelyn ja oikeusturvan perusvaatimuksia. Erityisen ongelmallisena voidaan pitää sitä, että verovelvollisen ilmoituksesta piittaamatta Verohallinto voisi käyttää sähköistä tiedoksiantoa, jos verovelvollisella on käytössään Suomi.fi-viestinvälitystili, jolla ei ole mitään yhteyttä verotusta koskevaan päätöksentekoon.

Yleislain ja erityislain välinen suhde

Hallituksen esityksessä 124/2025 vp tarkoitettua yleistä lainsäädäntöä sovellettaisiin myös Verohallinnon sähköiseen tiedoksiantomenettelyyn. Yleislain ja erityislain välinen suhde muodostuu kuitenkin osittain vaikeasti ymmärrettäväksi ja hankalasti ennakoitavaksi, koska tarkoituksena näyttäisi olevan, että molempia lakeja sovellettaisiin toisiaan täydentävästi. Esimerkiksi kieltäytymisilmoituksen oikeusvaikutusten olisi ilmeisesti tarkoitus määräytyä molempien lakien mukaisesti, mikä on kuitenkin epäselvää tai ainakin vaikeasti selvitettävissä. Esityksen perusteella on ylipäänsä vaikea nähdä ilmeistä tarvetta yleislaista poikkeaville erityissäännöksille sähköisestä tiedoksiannosta Verohallinnossa.